

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1479

Vragen van de leden **Van der Lee** en **Thijssen** (beiden GroenLinks-PvdA) aan de Ministers van Financiën en van Economische Zaken over *het bericht dat Talpa jaarcijfers aan het zicht onttrekt* (ingezonden 20 januari 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Struycken** (Justitie en Veiligheid), mede namens de Minister van Economische Zaken (ontvangen 3 maart 2025)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht dat Talpa de jaarcijfers aan het zicht onttrekt via de «Blokkeerconstructie»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3 en 4

Wat vindt u van dit bericht?

Bent u het ermee eens dat het kwalijk is dat Talpa al sinds 2012 geen jaarverslag meer heeft uitgebracht?

Bent u het met het artikel eens dat het niet publiceren van de jaarverslagen van Talpa middels de «Blokkeerconstructie» een schending van de publicatieplicht is?

Antwoord 2, 3 en 4

Alle nv's en bv's zijn in beginsel verplicht een jaarrekening op te stellen en openbaar te maken in het handelsregister.² De moedervennootschap die aan het hoofd van een groep staat, is verplicht een geconsolideerde jaarrekening op te stellen en te publiceren.³ Dochtermaatschappijen waarvan de financiële gegevens zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de moedermaatschappij, zijn onder bepaalde voorwaarden vrijgesteld van het publiceren van een eigen jaarrekening. Een van die voorwaarden is dat de moedermaatschappij zich aansprakelijk stelt voor de schulden die voortvloeien uit de rechtshandelingen van die dochtermaatschappijen (de zogenaamde «403-verklaring», in artikel 403 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek staan de voorwaarden voor de vrijstelling). Het vervangen van de

¹ FD.nl, 13 januari 2025, <https://fd.nl/bedrijfsleven/1542207/talpa-onttrekt-jaarcijfers-aan-het-zicht-via-blokkeerconstructie>

² Artikel 2:394 BW.

³ Artikel 2:406 BW.

holding door een nieuwe holding binnen 2 jaar, zoals zou gebeuren in het kader van de voorheen door Blokker en nu door Talpa kennelijk toegepaste constructie, heeft niet tot gevolg dat de publicatieplicht van de dochtervennootschappen vervalt. Die vervalt enkel wanneer de moeder tijdig een geconsolideerde jaarrekening heeft openbaar gemaakt⁴ en aan de andere voorwaarden uit artikel 2:403, eerste lid, BW is voldaan. Is dat niet het geval, dan is er inderdaad sprake van de schending van de wettelijke openbaarmakingsplicht.⁵

Vraag 5

Bent u het eens met uw voorganger, Staatssecretaris Mona Keijzer, die in 2018 vaststelde dat de publicatieplicht terugvalt naar de dochter als de topholding verzuimt een jaarrekening te publiceren?

Antwoord 5

Ja, indien de moedermaatschappij geen geconsolideerde jaarrekening heeft gedeponeerd, is niet voldaan aan de vereisten voor de vrijstelling als bedoeld in artikel 2:403, eerste lid, BW en dient de dochtervennootschap van die moedermaatschappij een enkelvoudige jaarrekening te deponeren bij het handelsregister.⁶ Zie ook mijn antwoord op de vragen 2, 3 en 4.

Vraag 6

Zal Talpa door u, uw ambtenaren of een toezichthoudende instantie worden aangesproken op het schenden van de publicatieplicht of zullen er andere acties worden ondernomen om ervoor te zorgen dat zij gaan voldoen aan de deponeringsplicht?

Antwoord 6

Het kabinet doet geen uitspraken over individuele gevallen. In zijn algemeenheid merk ik het volgende op.

Het niet deponeren van de jaarrekening is een economisch delict.⁷ Het betreft een overtreding op grond van artikel 2, vierde lid, van de Wet op de economische delicten (WED).

Het proces werkt als volgt. De Kamer van Koophandel levert aan het Bureau Economische Handhaving (BEH) van de Belastingdienst – dat een opsporings-taak heeft – de gegevens van ondernemingen die niet of niet tijdig aan de deponeringsverplichting hebben voldaan. De buitengewoon opsporingsambtenaren van het BEH zijn aangewezen als de bevoegde functionarissen om proces-verbaal op te maken.⁸ Het BEH maakt een selectie uit die ondernemingen op basis van (prioriteits)criteria die door het Openbaar Ministerie (OM) en het BEH zijn opgesteld. Het BEH stelt voor die ondernemingen opsporingsonderzoeken in. De processen-verbaal die het BEH op basis van die opsporingsonderzoeken opstelt, worden ter afdoening naar het Functioneel Parket bij het OM gezonden. Het maximaal aantal daadwerkelijk te onderzoeken rechtspersonen per jaar wordt in afstemming met het OM vastgesteld gegeven de beschikbare capaciteit bij het BEH en het OM. Het Functioneel Parket van het OM beslist vervolgens binnen de wettelijke kaders over de strafrechtelijke afhandeling.

Dit is een proces waar het kabinet in individuele gevallen niet in treedt, noch in relatie tot het BEH, noch in de relatie tot het OM.

Vraag 7

Is de «Blokker-constructie» op dit moment legaal?

⁴ Artikel 2:403, eerste lid, onder c, BW.

⁵ Zie zo ook: H. Beckman, «Blokkeers boekhoudkundige truc», *Ondernemingsrecht* 2018/129. Zie voorts T. van Wijngaarden en G.J. Ziedzes des Plantes, Blokker en de 403-verklaring, *FUTD* 2018, nr. 22, p. 13 en E.A. van Dooren, *De aansprakelijkheid op grond van een 403-verklaring (Uitgaven vanwege het Instituut voor Ondernemingsrecht nr. 122)*, Deventer: Wolters Kluwer 2021/2.3.5.

⁶ Vgl. *Aanhangsel Handelingen II* 2018/19, 909.

⁷ Artikel 1, onderdeel 4°, van de WED in samenhang met artikel 2:394, derde lid, BW.

⁸ Vgl. artikel 17 van de WED en artikel 3 lid 1 van het besluit buitengewoon opsporingsambtenaar Belastingdienst 2020.

Antwoord 7

Als die constructie ertoe leidt dat er noch een geconsolideerde jaarrekening van de moedermaatschappij, noch een jaarrekening van iedere dochtermaatschappij openbaar wordt gemaakt, dan handelt de onderneming in strijd met de openbaarmakingsplicht. Zie ook mijn antwoord op de vragen 2, 3 en 4.

Vraag 8

Welke redenen kunnen bedrijven hebben om jaarcijfers achter te houden?

Antwoord 8

Ik heb begrepen dat Talpa Network B.V. (hierna: Talpa) zich beroept op de privacy van de enig aandeelhouder John de Mol.⁹ Verder zullen sommige ondernemingen het mogelijk vervelend vinden om zaken als omzet en winstcijfers te moeten delen met de buitenwereld, ze beschouwen die wellicht als concurrentiegevoelig. Overigens is uit cijfers van de Kamer van Koophandel gebleken dat de rechtspersonen die verplicht zijn een jaarrekening te deponeren bij de Kamer van Koophandel tegenwoordig vrijwel allemaal aan die verplichting voldoen, zij het soms met een vertraging van één tot drie jaar. Na drie jaar wordt een gemiddeld nalevingspercentage van 99% bereikt. Talpa behoort dan ook tot een klein aantal uitzonderingen.

Vraag 9

Hoeveel bedrijven in Nederland maken gebruik van deze constructie?

Antwoord 9

Het is niet bekend hoeveel bedrijven gebruikmaken van de door Talpa toegepaste constructie. Het wordt niet door de desbetreffende ondernemingen gerapporteerd dat die is toegepast.

Vraag 10

Is er naar aanleiding van de berichtgeving over de «boekhoudkundige truc» van Blokker in 2018 iets veranderd om deze constructie tegen te gaan? Zo ja, wat? Zo niet, ziet u daar nu wel aanleiding toe?

Antwoord 10

In de beantwoording van Kamervragen over de «Blokker-constructie» in 2018 hebben de Staatssecretaris van Economische Zaken en de Minister voor Rechtsbescherming aangegeven dat er geen aanleiding is voor wijziging van de wetgeving. Met hen constateer ik dat de deponeringsplicht onverkort van toepassing is, dat de voorheen door Blokker en nu door Talpa kennelijk toegepaste constructie niet het gewenste effect heeft en dat tegen het niet voldoen aan de publicatieverplichting de nodige sanctiemogelijkheden openstaan (zie hierna en in vraag 6). Bovendien is mij niet gebleken dat deze constructie vaak wordt toegepast en blijkt dat de openbaarmakingsverplichtingen door de meeste bedrijven uiteindelijk worden nageleefd.

Vraag 11

Klopt het dat de boete voor het schenden van de deponeringsplicht slechts 23.000 EUR bedraagt?

Antwoord 11

Zoals beschreven in het antwoord op vraag 6 is het niet deponeren van de jaarrekening een overtreding op grond van artikel 2, vierde lid, WED. Voor deze overtreding kan op grond van artikel 6, eerste lid, onderdeel 5°, WED een hechtenis van ten hoogste een jaar, een taakstraf of een geldboete van de vierde categorie als straf worden opgelegd. Een geldboete van de vierde categorie bedraagt op grond van artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht (Sr) ten hoogste EUR 25.750. Op grond van artikel 23 lid 7 Sr is bij rechtspersonen verhoging tot een boete van de vijfde categorie mogelijk. Een geldboete van de vijfde categorie bedraagt ten hoogste EUR 103.000. In artikel 23, negende lid, Sr is bepaald dat de bedragen van de geldboetecategorieën elke twee jaar met ingang van de eerste januari bij algemene

⁹ Zie G. de Groot en J. Piersma, «Talpa onttrekt jaarcijfers aan het zicht via «Blokker-constructie», *Het Financieele Dagblad* 13 januari 2025.

maatregel van bestuur worden aangepast aan de ontwikkeling van de consumentenprijsindex sinds de vorige aanpassing van deze bedragen. Voorts voorziet de WED in artikelen 7 en 8 in bijkomende straffen en maatregelen, zoals openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak. Tot slot zouden opdrachtgevers en feitelijk leidinggevend op grond van artikel 51 Sr vervolgd kunnen worden. Het is het Openbaar Ministerie dat de strafvervolgning kan instellen. Het Openbaar Ministerie bepaalt binnen deze wettelijke kaders de daadwerkelijk op te leggen straf. De boete is overigens niet gerelateerd aan de omvang van het vermogen van de vennootschap.

Vraag 12

In hoeverre zorgt deze straf voor een afschrikkende werking van het gebruik van dit soort juridische foefjes, als de eigenaren miljonairs of miljardairs zijn?

Antwoord 12

Een boete is niet het enige instrument in geval van het niet-naleven van de verplichting om de jaarrekening openbaar te maken in het handelsregister. Ten eerste kan iedere belanghebbende¹⁰ de nakoming vorderen van die verplichting, zo nodig in een procedure voor de civiele rechter (artikel 2:394, zevende lid, BW). Het is dan niet voldoende als Talpa zou stellen, zoals in het FD-artikel staat vermeld, dat zij de jaarrekening «waar nodig» beschikbaar heeft voor leveranciers en crediteuren. Het gaat bij de hier bedoelde vordering om het afdwingen van de naleving van de algemene verplichting om de jaarrekening via het handelsregister openbaar te maken, zodat eenieder er kennis van kan nemen.

Ten tweede lopen bestuurders het risico om in persoon aansprakelijk gesteld te worden in geval van een faillissement van de vennootschap. Iedere bestuurder is hoofdelijk aansprakelijk jegens de failliete boedel als het bestuur zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld en aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement. Heeft het bestuur de jaarrekening niet openbaar gemaakt, dan heeft het zijn taak onbehoorlijk vervuld en wordt vermoed dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement (artikelen 2:138 BW voor de nv respectievelijk artikel 2:248 BW voor de bv). Dit brengt, kort gezegd, met zich mee dat, indien een rapportageplichtige dochtervennootschap failliet zou gaan en zij noch een eigen enkelvoudige jaarrekening heeft gedeponereerd noch is meegenomen in de geconsolideerde jaarrekening van haar moedermaatschappij, de bestuurders van die dochtervennootschap hun taak onbehoorlijk hebben vervuld en dat wordt vermoed dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement. Zij lopen dan het risico aansprakelijk te zijn voor het boedelte kort.

Vraag 13

Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat deze constructie om de publicatieplicht te omzeilen niet meer kan worden gebruikt en bedrijven als Talpa netjes hun jaarverslagen publiceren?

Antwoord 13

Zoals hiervoor is uitgelegd, wordt met deze constructie de publicatieplicht niet omzeild, zij is in strijd met de publicatieplicht. Ik zie dan ook geen reden om deze publicatieplicht aan te passen. Er is namelijk voldoende regelgeving ter handhaving van de wettelijke verplichting tot publicatie van de jaarrekening.

¹⁰ De rechter dient in het concrete geval te bepalen of het vereiste belang aanwezig is, vgl. HR 3 februari 1988, ECLI:NL:HR:1988:AB8293, NJ 1989/225 (NABA), r.o. 4.3. Voor het bepalen of iemand belanghebbende is in het jaarrekeningenrecht heeft de Hoge Raad de zogenoemde kringenleer ontwikkeld. Zie o.m. C.E.J.M. Hanegraaf, Naar een nieuwe invulling van de kringenleer in de jaarrekeningprocedure • *MvO*2020, afl. 10–11, p. 308